

SPRÅKUTVIKLING

Føler du deg ok-ish?

Noen synes «-ish» er et lite, tøysete engelsk ord vi ikke trenger i Norge. Det blir som å sette Mr. Beans bil i staven på et vikingskip.

Kristin Storrusten
Journalist og forfatter

Men -ish viser seg å være en riktig røver. Bruken sprer seg.

La meg komme med en hypotese: Det finnes tre måter å forholde seg til nye ord lånt inn fra andre språk på.

1. Du bryr deg ikke.

Du begynner bare å bruke dem etter hvert, når du har hørt dem nok ganger. Det viktigste er jo at språket fungerer. Jeg vil tro at dette gjelder 90, kanskje 95 prosent av befolkningen.

2. Du bryr deg, og du hater det.

Jo eldre man blir, desto mer sannsynlig er det at man synes alt som innføres, enten det er politikkere, høflighetsnormer eller teknologi, er galt. Eller i det minste upraktisk og meningsløst.

3. Du bryr deg, og du elsker det.

Jeg tilhører denne minoriteten selv. Og det er flaks, for hver eneste dag er det noe morsomt å legge merke til. Hvorfor sa Noora i *Skam* «ei litta tur»? Hva er en kohort egentlig?

Nå får du lære ordet affiks. I språkspaltens innboks dukket det opp en type 2 som lurte på

hva i alle dager halehenget «ish» er for noe. Det ble ikke brukt noen stygge ord, men det kom tydelig frem hva innsender mente om den saken.

- Hm, tenkte jeg. For det hadde jeg ikke tenkt på før, selv om jeg bruker det selv.

Insert søkepause.

Ok, da er jeg tilbake, og jeg har fangst i

googlegarnet. (Du finner det selv på Språkprat, uib.no og Språknytt.)

For det første kan vi slå fast at -ish er et engelsk *avledningsaffiks*. Et affiks er noe man setter på et annet ord. At det avleder, betyr at det lager en ny type ord. -Ish lager adjektiv der man før ei hadde. British, foolish, greenish blue (grønsk blå!).

Og nå approksimativ. Egentlig er affikser ganske kresne. De vil bare henge seg på visse type ord. Men -ish viser seg å være en riktig røver. Bruken sprer seg. Nå har -ish tre hovedbetydninger:

1. Tradisjonelt blir stedsnavn + ish = nasjonalitet, som *Spanish* eller *Swedish*.

2. Det brukes også assosiativt. *Sheepish* betyr «som en sau» eller «saelignende».

3. Approksimativ bruk, «noe i nærheten av». *Ok-ish*. Denne bruken sprer seg raskt.

I dette avsnittet er det en hedge. De siste dagene har jeg kost meg med den nye NRK-serien *Norsk-ish*. Det var kanskje derfor innsender også ble oppmerksom på ordet. I tittelen ser vi et eksempel på nummer 3, i tillegg har det flyttet seg over til norsk.

Og det var altså ikke NRK som gjorde det første gang. Signe Nilssen har skrevet mastergrad om -ish i norsk. Hun fant det første eksempelet på norsk -ish fra 1996.

-Ish er en såkalt hedge, et forbehold man legger til. (Jeg skal ikke forsvinne helt ned i research-hullet her, men det er altså samme funksjon som «lissom» og «holdt jeg på å si» kan ha.) Et eksempel er «Marokkansk-ish gryte i trykkoker».

I dette avsnittet lærer du ikke så mye. Kunne man kanskje bare brukt «-isk» eller «-aktig»? Du kunne jo sagt «en hamsunsk bok», og jeg ville forstått hva som var ment. «Jeg kommer sju-aktig.» Nja?

Da mister vi et viktig element ved språket, nemlig humor. Språk blandes nemlig ikke tankeløst og uten grunn. Hør bare på hvordan de veksler mellom språk i nevnte *Norsk-ish*. Hvorfor gjør de det? Det handler blant annet om alvorlighetsgrad, å understreke et poeng, hvilke temaer de snakker om. Det gjøres både bevisst og ubevisst.

I Norge er vi mer eller mindre tospråklige, fordi vi behersker engelsk så godt. Jeg bruker selv andre språk som et vittig poeng: «Gute Nacht», kan jeg finne på å ønske min mann om kvelden. Det er jo ikke fordi jeg har glemt at det heter «god natt» på norsk. Det er heller ikke fordi jeg tenker at nå skal jeg være rasende festlig. Nei, det er bare en av de mange små måtene hjernen min leker med språk på.

Siden jeg tilhører den derre type 3-minoriteten, er jeg også glad i ord som bytter klasser. «Nå føler jeg meg helt Bent Høie!» eller «Jeg badstuet i går» har jeg sagt. Ja, det er nytt, og nei, det er nok ikke korrekt. Men det er jo litt morsomt, da.

Eller noe sånt-ish.

Har du tips til språkspalten?
spraktips@aftenposten.no

Hele Norges kor fyller 70 år!

Det Norske Solistkor har en unik posisjon i norsk musikkliv og anses for å være et av Europas ledende kammerkor. Koret har en rekke kritikerroste plateutgivelser bak seg.

Dette året feirer vi også at Grete Pedersen har vært korets kunstneriske leder i 30 år!

Begivenheten markeres med to jubileumskonserter i Ris kirke 17. oktober

Det Norske Solistkor

Følg med for mer informasjon om konserter i høst på Solistkoret.no